

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ
ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

Αθήνα, 18 Φεβρουαρίου 2021

Αριθ. Πρωτ. 5238/20

Αριθ. Γνωμ. 6

ΠΡΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΡΧΗΓΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ
ΚΛΑΔΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ
ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Θέμα: Κατάσχεση ψηφιακών δεδομένων»

Επί του ερωτήματος, το οποίο μας απευθύνετε με το υπ' αριθμ. πρωτ. 3022/21/2-η/30-6-2020 έγγραφό σας και συγκεκριμένα, α) εάν είναι δικονομικά απαιτητή η κατάσχεση των άυλων ψηφιακών δεδομένων που εξάγονται κατόπιν της εργαστηριακής πραγματογνωμοσύνης από το Τμήμα Εξέτασης Ψηφιακών Πειστηρίων της Διεύθυνσης Εγκληματολογικών Ερευνών, β) εάν το προειρημένο Τμήμα έχει τη δυνατότητα να προβαίνει σε κατάσχεση του εξαχθέντος περιεχομένου σε μεταγενέστερο χρόνο και γ) σε περίπτωση που αυτό δεν είναι εφικτό, εάν η περί ης ο λόγος ανακριτική πράξη μπορεί να διενεργηθεί από την Αρχή που διενεργεί την ανάκριση σε μεταγενέστερο χρόνο, η γνώμη μας είναι η εξής: Κατά τη διάταξη του άρθρου 265 του νέου Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4620/2019, ΦΕΚ Α' 96/11.6.2019 και άρχισε να ισχύει από την 1η Ιουλίου 2019) "1. Η κατάσχεση ψηφιακών δεδομένων μπορεί να επιβληθεί: α) Σε ένα σύστημα υπολογιστή στο σύνολό του ή σε μέρος αυτού και

στα δεδομένα υπολογιστή που είναι αποθηκευμένα σε αυτόν, στα οποία έχει φυσική πρόσβαση εκείνος που διενεργεί την ανάκριση, β) σε ένα μέσο αποθήκευσης δεδομένων υπολογιστή στο οποίο υπάρχουν αποθηκευμένα δεδομένα υπολογιστή και έχει φυσική πρόσβαση εκείνος που διενεργεί την ανάκριση, γ) σε ένα απομακρυσμένο σύστημα υπολογιστή στο σύνολό του ή σε μέρος αυτού και στα δεδομένα υπολογιστή που είναι αποθηκευμένα σε αυτόν ή σε ένα απομακρυσμένο μέσο αποθήκευσης δεδομένων υπολογιστή και στα δεδομένα υπολογιστή που είναι αποθηκευμένα σε αυτό, τα οποία είναι διασυνδεδεμένα στο σύστημα υπολογιστή στο οποίο έχει φυσική πρόσβαση εκείνος που διενεργεί την ανάκριση. Στην τελευταία περίπτωση, τα ψηφιακά δεδομένα που είναι αποθηκευμένα και προσβάσιμα μέσω συστήματος και υπηρεσιών νεφοϋπολογιστικής (cloud services) δεν θεωρούνται αποθηκευμένα σε απομακρυσμένο σύστημα υπολογιστή ή σε απομακρυσμένο μέσο αποθήκευσης δεδομένων υπολογιστή τα οποία είναι διασυνδεδεμένα στο σύστημα υπολογιστή στο οποίο έχουν φυσική πρόσβαση οι αρχές. 2. Η κατά τα ανωτέρω κατάσχεση πραγματοποιείται αποκλειστικά με τη χρήση κατάλληλου εξοπλισμού που επιτρέπει σε εκείνον που τη διεξάγει: α) Την αφαίρεση και την κατάσχεση του υλικού φορέα των υπό στοιχείων α-γ της παρ. 1, στο οποίο βρίσκονται αποθηκευμένα τα δεδομένα και/ή β) την αντιγραφή και την αφαίρεση των αποθηκευμένων ψηφιακών δεδομένων των υπό στοιχείων α-γ της παρ. 1 σε μέσο αποθήκευσης δεδομένων και γ) την αναπαραγωγή και την επαλήθευση της αυθεντικότητας και της ακεραιότητας των κατασχεθέντων δεδομένων. 3. Η κατάσχεση που διενεργείται κατά τις παρ. 1 και 2, βεβαιώνεται με ειδική έκθεση, η οποία αναφέρει ειδικώς τις ενέργειες της παρ. 2 που πραγματοποιεί εκείνος που διεξάγει την ανάκριση. 4. Τα ψηφιακά δεδομένα που κατάσχονται διατηρούνται

αποθηκευμένα καθ' όλη τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας σε ένα και μόνο υλικό μέσο αποθήκευσης που περιέχεται στη δικογραφία. Ασφαλές αντίγραφο αυτού ώστε να διασφαλίζεται η δυνατότητα ανάκτησης των δεδομένων που έχουν κατασχεθεί, σε περίπτωση απώλειας ή καταστροφής, σχηματίζεται κατά την κατάσχεσή τους και διατηρείται στο γραφείο πειστηρίων του πρωτοδικείου στο οποίο υποβάλλεται η δικογραφία και το οποίο παρέχει τις κατάλληλες εγγυήσεις φυσικής ασφάλειας και πρόσβασης σε εκείνους μόνο που ασκούν καθήκοντα στην υπόθεση. Η παρούσα ισχύει αναλόγως και στα ψηφιακά δεδομένα που αφορούν στα δεδομένα επικοινωνίας που περιλαμβάνονται στη δικογραφία. 5. Η πρόσβαση και η δυνατότητα αναπαραγωγής των ψηφιακών δεδομένων που κατάσχονται επιτρέπεται μόνο σε όσους ασκούν δικαστικά, εισαγγελικά και ανακριτικά καθήκοντα στην υπόθεση ή τους γραμματείς. Προς το σκοπό αυτό χρησιμοποιούνται τα κατάλληλα τεχνικά μέσα. Τέτοια μέσα είναι η κρυπτογράφηση και η χρήση κωδικών ασφαλείας για την πρόσβαση και αναπαραγωγή των κατασχεμένων ψηφιακών δεδομένων από το υλικό μέσο αποθήκευσης στο οποίο βρίσκονται αποθηκευμένα. Η παρούσα ισχύει αναλόγως και στα ψηφιακά δεδομένα που αφορούν στα δεδομένα επικοινωνίας που περιλαμβάνονται στη δικογραφία. 6. Απαγορεύεται η δημιουργία και η διατήρηση αντιγράφων των ψηφιακών δεδομένων για οποιονδήποτε άλλον λόγο εκτός αν ο αρμόδιος εισαγγελέας ή ανακριτής ή συμβούλιο ή το δικαστήριο κρίνουν ότι τα κατασχεμένα ψηφιακά δεδομένα είναι αναγκαίο να περιληφθούν σε άλλη δικογραφία. Η παρούσα ισχύει αναλόγως και στα ψηφιακά δεδομένα που αφορούν στα δεδομένα επικοινωνίας που περιλαμβάνονται στη δικογραφία. Με τη ρύθμιση της διάταξης αυτής, που συνιστά μια επιβεβλημένη νεωτεριστική αποτύπωση επενέργειας της σύγχρονης τεχνολογικής εξέλιξης στην

ποινική δίκη, παρέχεται η απαραίτητη και δικαιοκρατικά επαρκής νομική βάση για τη διενέργεια της συγκεκριμένης ανακριτικής πράξης, αφού, ενόψει του ότι τα ψηφιακά δεδομένα είναι άυλα, οποιαδήποτε ρύθμιση του Κώδικα που αναφέρεται σε υλικά πειστήρια και έγγραφα, τα οποία είναι διακριτά έναντι των δεδομένων, δεν καταλαμβάνει την πραγματική φύση και τις ανάγκες αυτών, ενώ, παράλληλα, παρέχονται οι δέουσες εγγυήσεις και προϋποθέσεις για την αποτροπή τυχόν αυθαιρεσιών, προβλέποντας τη σύνταξη ειδικής έκθεσης, τη χρήση κατάλληλου εξοπλισμού κατάσχεσης, τον περιορισμό της πρόσβασης μόνο σε εξουσιοδοτημένο προσωπικό, αλλά και μέτρα κατά της τυχαίας απώλειας και διαγραφής των ψηφιακών δεδομένων (Αιτιολογική Έκθεση νέου ΚΠΔ). Εξάλλου, κατά το άρθρο 30 παρ. 22 εδ. α' και υποπερ. ζζ' του π.δ. 178/2014 "Το Τμήμα Εξέτασης Ψηφιακών Πειστηρίων της Διεύθυνσης Εγκληματολογικών Ερευνών εξετάζει ή αναλύει ψηφιακά, ηλεκτρονικά ή ακουστικά μέσα και τα δεδομένα που περιέχονται σ' αυτά, τα οποία περισυλλέγονται από τον τόπο του εγκλήματος από το Τμήμα Εξερευνήσεων της Διεύθυνσης Εγκληματολογικών Ερευνών ή αποστέλλονται με σχετική παραγγελία από ανακριτική, εισαγγελική ή δικαστική αρχή, εφόσον επιδέχονται εργαστηριακές εξετάσεις και μπορούν να συμβάλουν στην εξιχνίαση εγκληματικής πράξης.....συνεργάζεται με τις επιληφθείσες Υπηρεσίες για τη διασφάλιση της κατάσχεσης, ορθής διαχείρισης και ταχύτερης αποστολής των προς εξέταση πειστηρίων, παρέχοντας σε αυτές οδηγίες ασφαλούς μεταφοράς και φύλαξης, ενώ σε εξαιρετικά κρίσιμες περιπτώσεις παρέχει τεχνική συνδρομή στην κατάσχεση, δια της αποστολής εξειδικευμένου κλιμακίου". Με την κατάσχεση, η οποία είναι ανακριτική πράξη, αφαιρείται από ορισμένο πρόσωπο η κατοχή πραγμάτων που σχετίζονται με ορισμένο έγκλημα, ως αντικείμενα ή μέσα τέλεσης ή προϊόντα του εγκλήματος,

προς εξυπηρέτηση των αναγκών της ανακριτικής διαδικασίας και μάλιστα της συλλογής και διατήρησης των αποδείξεων ή για τη διασφάλιση της προβλεπόμενης δήμευσης ή της επιβαλλόμενης από το νόμο καταστροφής τους. Προς τούτο συντάσσεται σχετική έκθεση, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 149 του ίδιου, ως άνω, Κώδικα, κατά την οποία "Η έκθεση πρέπει να συντάσσεται στον τόπο όπου γίνεται η πράξη ή η δήλωση που βεβαιώνεται σ' αυτήν και στον ίδιο το χρόνο της ενέργειας ή, αν αυτό είναι αδύνατο, αμέσως κατόπιν". Με τη διάταξη αυτή επιτάσσεται η άμεση σύνταξη της έκθεσης κατάσχεσης στον τόπο και τον αυτό χρόνο της ενέργειας, με σκοπό την ακριβέστερη πιστοποίηση των πράξεων ή δηλώσεων, χωρίς, όμως, λόγω του ανέφικτου, σε πολλές περιπτώσεις, της επίκαιρης, κατά τα άνω, σύνταξης έκθεσης, να απαγγέλλεται σχετική ακυρότητα. Περαιτέρω, τα (άϋλα) ψηφιακά δεδομένα που είναι αποθηκευμένα σε ένα σύστημα ή σε ένα μέσο αποθήκευσης δεδομένων ή σε ένα απομακρυσμένο σύστημα υπολογιστή στο σύνολό του ή σε μέρος αυτού ή σε ένα απομακρυσμένο μέσο αποθήκευσης δεδομένων υπολογιστή, αποτελούν μέρος του υλικού φορέα στον οποίο εμπεριέχονται, είτε πρόκειται για σύστημα υπολογιστή είτε για μέσο αποθήκευσης, από τη φύση δε του πράγματος και κατά λογική ακολουθία, τα ψηφιακά δεδομένα κατάσχονται ταυτόχρονα με τον περιέκτη υλικό φορέα, ανεξάρτητα από το είδος και τη μορφή του, χωρίς να συντρέχει περίπτωση διακριτής κατάσχεσής τους και σύνταξης σε μεταγενέστερο χρόνο και διαφορετικό τόπο ιδιαίτερης, εκτός αυτής που αφορά στον υλικό φορέα τους, σχετικής έκθεσης, συνακόλουθα δε ουδεμία ακυρότητα της συγκεκριμένης ανακριτικής πράξης, συναπτόμενη με τη νομιμότητα των κτηθέντων, ως άνω, αποδεικτικών μέσων, υπόκειται. Η τεχνική υποστήριξη του ανωτέρω Τμήματος που παρέχεται με τη διάθεση προσωπικού ειδικών γνώσεων και κατάλληλου

εξοπλισμού, για την συλλογή, εξαγωγή, ανάλυση, διατήρηση, αναπαραγωγή και επαλήθευση της αυθεντικότητας των κατασχεθέντων δεδομένων, συνιστά περίπτωση πραγματογνωμοσύνης, η οποία διέπεται από τις σχετικές δικονομικές διατάξεις, οι διαπιστώσεις δε και τα συμπεράσματα αυτής αποτελούν συνέχεια και αναπόσπαστο μέρος της οικείας, κατά κανόνα χρονικά προηγούμενης, έκθεσης κατάσχεσης του υλικού φορέα.

Ο Αντεισαγγελέας του Αρείου Πάγου

Χαράλαμπος Βουρλιώτης